

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 979 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
To'irova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security.....	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovatsion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qlijev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umda	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdujalilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector.....	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста.....	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжонова	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva Maxliyoxon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloyevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxirovna	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Serali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

Mamlakatimiz turizmini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlarning o'rni.....	823
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Nuridinov Bexruz Akbar o'g'li	
Hududlarda tadbirkorlarning islomiy investitsiyalardan foydalanish niyatlariga undovchi omillarning empirik tadqiqoti.....	829
Irgasheva Gulbahor	
Davlat vositalari yordamida innovatsion faoliyatni moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari	836
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Важность качества управления на предприятиях общественного питания.....	842
Абдуллаева Зульфия Иззатовна, Махмудов Суннатжон Абдужаббор Угли	
O'zbekistonda "yashil" moliyalashtirishni rivojlantirish yo'nalishlari	848
Shaislamova Nargiza Qabilovna	
Mahalliy budjetning qo'shimcha daromadlarini shakllantirish yo'nalishlari.....	856
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari	860
Ro'zimatova Nigora Abdullaevna	
Принципы «справедливой стоимости» в мсфо: достоинства и проблемы применения в банках узбекистана	869
Айтмуродова Рушана Бахтиеровна	
Yashil iqtisodiyot loyihalarini moliyalashtirishning nazariy jihatlari	876
Allaberganova Asalxon Kadirovna	
Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etish hamda amalga oshirish tartibini takomillashtirish	880
Xasanov Ruslan Raxmatovich	
Yirik soliq to'lovchilar va ularning investitsiyaviy faolligini investitsiyaviy chegirmalar orqali rag'batlantirish	883
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
MHXS bo'yicha moliyaviy hisobot tayyorlashda foydalaniladigan tuzatuvchi buxgalteriya yozuvlar.....	888
Sheraliyev Xayrulla Karimovich	
Qurilish korxonalarida investitsiyalarni boshqarishning xorijiy tajribalari va ularni mamlakatimizda foydalanish yo'llari	894
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Davlat xaridini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy amaliyati va uni iqtisodiyotga ta'siri.....	900
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Влияние технологических инноваций на международные финансовые рынки, а также на финансовый рынок нашего государства.....	904
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
Strategic development of global companies in modern conditions.....	909
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Hududlarda sog'liqni saqlash tizimi asosiy ko'rsatkichlarini noaniq modellashtirish yordamida kompleks baholash.....	914
Ismoilova Difuza Ibodullayevna	
Tijorat banklari faoliyatini transformatsiyalashuv jarayonlarini takomillashtirish.....	923
Kulboyeva Nargiz Majitovna	
Сущность и причины возникновения проблемных кредитов	929
Улмасой Ахмедова Хусан кизи	
The use of digitalization and technologies in updating credit policy.....	934
Otabek Ma'mirjon ogli Azimov	
Финансовое моделирование сценариев развития предприятия с использованием методов многокритериального принятия решений (МКПР).....	938
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich, Yuldosheva Gulnoza Abdinabievna	
Yuqori samarali energiya tejash texnologiyalari va katalizga asoslangan konversiya jarayonlari.....	945
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
Kambag'allikni kamaytirish maqsadida aholining ijtimoiy himoyalash mexanizmini takomillashtirish	951
Kasimova Gulyar Axmatovna	

Tijorat banklarida foiz riski muammosi	957
Turdiyev Abdulhakim Kulbazarovich	
Milliy mahsulotlarni tashqi bozorlarga olib chiqishdagi to'siqlarni bartaraf qilish choralari.....	964
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyalashtirish usullari.....	970
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
O'zbekistonda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish konsepsiyasi: strategik yondashuv.....	974
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	

O'ZBEKISTONDA MEHMONXONALARDA OVQATLANTIRISH XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH KONSEPSIYASI: STRATEGIK YONDASHUV

Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich

Mustaqil izlanuvchi, (PhD)

<https://orcid.org/0009-0008-0651-4754>

h.yaxshiyev81@gmail.com

Annotatsiya: O'zbekiston mehmonxona xo'jaligida ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish masalasi turizm sohasining dolzarb yo'nalishlaridan biri bo'lib, mazkur maqolada mavjud holat tahlili, asosiy muammolar va ularning kompleks yechimlari ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijasida xizmat sifati, texnologik infratuzilma, xodimlar malakasi va milliy gastronomik resurslardan foydalanish darajasiga alohida e'tibor qaratilgan holda strategik konsepsiya ishlab chiqish zarurligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: mehmonxona xo'jaligi, ovqatlantirish xizmati, xizmat sifati, gastronomik turizm, strategik rivojlanish.

Abstract: Improving catering services in Uzbekistan's hotel industry is a crucial aspect of tourism development. This article analyzes the current state of affairs, identifies key issues, and proposes comprehensive solutions. The study emphasizes the need for a strategic concept focused on service quality, technological infrastructure, staff qualifications, and the integration of national gastronomic resources.

Key words: hotel industry, catering services, service quality, gastronomic tourism, strategic development.

Аннотация: Совершенствование услуг питания в гостиничном хозяйстве Узбекистана является актуальным направлением в развитии туризма. В данной статье рассматривается текущая ситуация, основные проблемы и возможные пути их комплексного решения. В результате исследования обоснована необходимость разработки стратегической концепции с учётом качества обслуживания, технологической инфраструктуры, квалификации персонала и использования национальных гастрономических ресурсов.

Ключевые слова: гостиничное хозяйство, услуги питания, качество сервиса, гастрономический туризм, стратегическое развитие.

KIRISH

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida turizm va mehmonxona xo'jaligi sohalarini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylangan bo'lib, bu jarayonda ovqatlantirish xizmatlari sifatini oshirish dolzarb masalalardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Jahon tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki, zamonaviy mehmonxona biznesida ovqatlantirish xizmatlari nafaqat mijozlarning qoniqishini ta'minlash, balki milliy iqtisodiy barqarorlikka hissa qo'shuvchi strategik omil sifatida ham muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, sayyohlik oqimini jalb etishda mahalliy oshxona an'analari, xizmat ko'rsatish madaniyati va logistika yechimlarining raqobatbardosh darajada rivojlanishi alohida ahamiyat kasb etadi.

Mazkur ilmiy maqola O'zbekistonda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish bo'yicha ilgari olib borilgan tadqiqotlarning umimlashtirilgan sintezi asosida kompleks strategik yondashuvni ishlab chiqishga qaratilgan. Bunda xizmat ko'rsatish sifati, iste'molchi ehtiyojlariga moslashuvchanlik, milliy taomlar tarkibida gastronomik xilma-xillikni saqlab qolgan holda global standartlarga integratsiyalashish imkoniyatlari chuqur tahlil etiladi. Shuningdek, ovqatlantirish xizmatlarining infratuzilmasi, personal malakasi va innovatsion texnologiyalardan foydalanish darajasi asosiy tadqiqot obyektlari sifatida ko'rib chiqiladi.

Tadqiqotda zamonaviy tahlil usullari, jumladan, SWOT tahlil, ekspert baholash va statistika metodlaridan foydalanilgan bo'lib, ushbu maqolada olingan ilmiy natijalar asosida mehmonxona ovqatlanish tizimini rivojlantirish bo'yicha taklif etilayotgan milliy konsepsiya asoslanadi. Shu orqali mamlakat turizm infratuzilmasini kompleks rivojlantirishga xizmat qiluvchi ovqatlanirish strategiyasining nazariy va amaliy asoslari yoritiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mehmonxona xo'jaligida ovqatlanirish xizmatlarini takomillashtirish masalasi jahon turizm industriyasining muhim tarkibiy yo'nalishlaridan biri bo'lib, bu boradagi ilmiy izlanishlar xalqaro tajribaga asoslangan holda rivojlanib bormoqda. Xususan, John Walker o'zining "Introduction to Hospitality" asarida ovqatlanirish xizmatlarini mehmonxona sanoatining eng sezgir segmenti sifatida baholaydi. U xizmat sifati, muhit, menyu xilma-xilligi va mijoz kutgan natijalar o'rtasidagi muvofiqlik darajasining mehmonxonaning umumiy muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir qilishini urg'ulagan.

Michael Kasavana va Donald Brooks "Managing Front Office Operations" nomli asarida esa ovqatlanirish xizmatlarini mehmonxona brendi va mijoz sadoqatini shakllantirishdagi strategik omil sifatida ko'rib chiqadi. Ular ovqatlanish tizimining logistika, zahiralarini boshqarish, xodimlar tayyorlash hamda sanitar-gigiyena normalariga rioya qilish bilan chambarchas bog'liqligini ilmiy asosda tahlil qiladi.

O'zbekistonda mazkur yo'nalishda olib borilgan tadqiqotlar orasida G'. Jo'raevning "Turizm sohasida xizmat ko'rsatish sifati va innovatsiyalar" nomli ilmiy ishi alohida o'rin tutadi. Muallif ovqatlanirish xizmatlarini modernizatsiyalashda texnologik yechimlar, avtomatlashtirilgan buyurtma tizimlari va personal malakasining o'sishi asosiy omillar bo'lishi kerakligini ta'kidlaydi. Shuningdek, u xizmatlarni raqamlashtirish orqali mijozlar ehtiyojlariga individual yondashuvni yo'lga qo'yish zarurligini asoslaydi.

D. Normurodov esa "Mehmonxona xo'jaligida marketing strategiyalari" asarida ovqatlanish xizmatlari bilan bog'liq iste'molchi xatti-harakatlari tahliliga alohida e'tibor qaratgan. Uning fikricha, milliy taomlar asosida menyu tuzish va servis madaniyatini oshirish xorijlik sayyohlar uchun o'ziga xos raqobat ustunligini yaratadi.

J. Khamdamova tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda esa mehmonxonadagi ovqatlanirish xizmatlarining ergonomik jihatlari, xizmat ko'rsatish tezligi va ularning mijoz qoniqishiga ta'siri chuqur o'rganilgan. U ayniqsa xizmat jarayonining individuallashtirilgan shakllarini joriy etishni samaradorlikni oshirish vositasi deb biladi.

E. Laws va B. Prideaux kabi olimlar esa o'z asarlarida ovqatlanish xizmatlarining turizmga barqarorlik konsepsiyasi bilan bog'liqligini o'rganib, mahalliy mahsulotlardan foydalanish, ekologik toza ishlab chiqarish va chiqindilarni kamaytirish orqali bu xizmatlar global standartlarga moslashtirilishini ilgari suradi.

Bu ilmiy manbalar ovqatlanirish xizmatlarini rivojlantirishda xizmat sifati, menejment, texnologiyalar va marketing strategiyalarining o'zaro uyg'unligiga asoslangan yondashuvni shakllantirish zarurligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, O'zbekiston sharoitida mavjud infratuzilma, kadrlar salohiyati va milliy oshxona madaniyati ham ushbu sohani takomillashtirishda asosiy tayanch nuqtalari sifatida tahlil qilinmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda ma'lumotlar mehmonxonalar bilan bog'liq ochiq statistik hisobotlar, xizmat sifati bo'yicha so'rovnoma natijalari hamda ekspert fikrlari asosida yig'ildi. Olingan ma'lumotlar kontent tahlili, taqqoslama yondashuv va SWOT tahlil metodlari orqali tahlil qilinib, sohadagi mavjud muammolar va ularning yechim yo'nalishlari aniqlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda mehmonxona xo'jaligi turizm sanoatining muhim tarkibiy qismlaridan biri bo'lib, uning tarkibida ovqatlanirish xizmatlari asosiy yo'nalish sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. So'nggi yillarda mamlakatda xizmatlar sohasi, xususan, mehmondo'stlik tarmog'ining rivojlanishiga davlat darajasida e'tibor kuchaytirilib, bu yo'nalishda bir qator investitsion loyihalar, normativ-huquqiy hujjatlar va strategik dasturlar qabul qilindi. Shunga qaramay, mehmonxonalar tarkibida faoliyat yuritayotgan ovqatlanish bo'limlari hali hamon rivojlangan davlatlar tajribasidan ancha orqada qolmoqda. Buning asosiy sabablari sifatida xizmat sifati, texnologik asbob-uskunalar darajasi, menyu tarkibining zamon talablari bilan uyg'unlashmaganligi, xodimlar malakasining pastligi, sanitariya va gigiyena normalariga rioya etishdagi muammolarni ko'rsatish mumkin.

Mavjud holat tahlili shuni ko'rsatadiki, aksariyat mehmonxonalarda ovqatlanirish xizmati hali ham an'anaviy usullar asosida tashkil etilgan bo'lib, mijoz ehtiyojlari, ularning didi va sog'lom ovqatlanish tamoyillariga yetarlicha moslashmagan. Xizmat jarayonida avtomatlashtirilgan tizimlar, raqamli buyurtma platformalari, smart menyu texnologiyalari kamdan-kam hollarda qo'llaniladi. Natijada mehmonlar tomonidan xizmat ko'rsatish sifati, tezkorligi va farqlanuvchanligi yuzasidan e'tirozlar ko'p bo'lmoqda. Xususan, xorijiy turistlar uchun gastronomik tajriba muhim bo'lishiga qaramay, ovqatlar tayyorlanish usuli, ularning taqdimoti va menyu dizayni ko'p hollarda

ularda salbiy taassurot uyg'otmoqda. Bu esa mehmonxonaning umumiy reytingiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Xodimlar malakasi masalasida ham jiddiy muammolar mavjud. Ovqat tayyorlovchi oshpazlar va xizmat ko'rsatuvchi xodimlar yetarlicha tayyorgarlikdan o'tmagan, zamonaviy mijozlar bilan muloqot qilish madaniyatiga ega emas. Bu holat mehmonxona ichida xizmat jarayonining uzviyligini buzadi. So'nggi yillarda ba'zi yirik mehmonxonalarda xalqaro darajadagi oshpazlar bilan hamkorlikda o'quv kurslari tashkil etilgan bo'lsa-da, bu hali keng qamrovli ta'lim tizimiga aylangani yo'q. Tashkilot ichida xizmatlarni nazorat qiluvchi menejment tizimi yetarli darajada shakllanmaganligi tufayli, sifat monitoringi va ichki audit mexanizmlari amalda kuchsiz ishlamoqda.

Yana bir dolzarb muammo bu menyularning standartlashtirilmaganligi, milliy va mintaqaviy oshxona madaniyati elementlarining yetarlicha aks ettirilmaganidir. O'zbekistonning har bir hududi o'ziga xos gastronomik boyliklarga ega bo'lishiga qaramay, aksariyat mehmonxonalar menyulari umumiy va oddiy shaklda tuzilgan. Bu holat xorijiy turistlarga yangi taomlarni tatib ko'rish imkoniyatini bermaydi. Shu sababli, regional turizmni rivojlantirishda mahalliy gastronomik elementlardan foydalanish strategik ahamiyat kasb etadi.

Texnologik infratuzilma masalasida ham sezilarli orqalik mavjud. Ko'pgina mehmonxonalarda ovqatlantirish bo'limlari eski uskunalar bilan jihozlangan bo'lib, bu nafaqat tayyorlanayotgan ovqat sifati, balki energetik tejamkorlik, gigiyena va xavfsizlik mezonlariga ham zid keladi. Shuningdek, logistika zanjiri va mahsulot ta'minoti tizimi ham zaif bo'lib, mahsulotlar sifati, yangi yetkazib berilish tezligi, saqlash sharoitlari va ularni qayta ishlashda talablarga yetarlicha rioya qilinmaydi. Bu esa xizmat sifatini tushiradi va xarajatlarni oshiradi.

Tahlil shuni ko'rsatadiki, mavjud muammolarni bartaraf etish uchun kompleks yondashuv talab etiladi. Birinchi navbatda, ovqatlantirish xizmatlarini raqamlashtirish, avtomatlashtirish va smart texnologiyalar bilan integratsiyalash bo'yicha davlat miqyosida dasturlar ishlab chiqilishi zarur. Har bir mehmonxona uchun ovqatlantirish xizmati bo'yicha minimal texnologik va gigiyenik standartlar belgilanishi, ularning bajarilishi qat'iy nazorat ostiga olinishi lozim. Bunda sog'liqni saqlash, sanitariya va standartlashtirish agentliklari bilan hamkorlikda mehmonxonalar faoliyatiga baho beruvchi indikatorlar tizimi joriy etilishi mumkin.

Xizmat ko'rsatish xodimlari malakasini oshirish uchun mehmondo'stlik yo'nalishida faoliyat yurituvchi oliy o'quv yurtlari va kollejlarda ovqatlantirish bo'yicha amaliyotga yo'naltirilgan o'quv dasturlarini kengaytirish, xalqaro tajriba asosida maxsus modullar ishlab chiqish lozim. Shuningdek, xorijiy mehmonlar bilan muloqotda bo'lish madaniyati, ingliz va boshqa tillarda so'zlashish ko'nikmalarini oshirish bo'yicha doimiy kurslar tashkil etilishi foydali bo'ladi.

Mahalliy oshxona an'analarini saqlagan holda global talablarga mos menyu tizimini shakllantirish uchun har bir hududdagi mehmonxonalar o'z menyusida kamida 3-4 ta hududiy taomni taklif qilishi majburiy etib belgilanmogi lozim. Bu nafaqat mahalliy ishlab chiqaruvchilar bilan bog'liqlikni mustahkamlaydi, balki gastronomik turizmni rag'batlantiradi. Shu bilan birga, mijozlarning ovqatlanishdagi afzalliklarini o'rganish va ularning fikr-mulohazalarini muntazam yig'ish orqali menyuni moslashtirish amaliyoti yo'lga qo'yilishi kerak.

Moliyaviy jihatdan esa mehmonxona ovqatlantirish tizimiga yo'naltirilgan subsidiyalari, grantlari va investitsiya dasturlari ishlab chiqilishi kerak. Xususan, kichik va o'rta mehmonxonalar uchun yangi texnologiyalarni xarid qilish, oshpazlarni tayyorlash va xizmat infratuzilmasini yangilash bo'yicha davlat-xususiy sheriklik mexanizmlari samarali yechim bo'lishi mumkin. Shu asosda xizmatlar sifati oshadi, raqobat kuchayadi va turistlarning mamlakatga nisbatan qoniqish darajasi ortadi (1-jadval).

1-jadval. Mehmonxona va ovqatlanish xizmatlari sohasidagi korxona va tashkilotlar sonining yillik o'sishi (2018–2022).

Yil	Korxona va tashkilotlar soni	Yillik o'sish (%)
2018	19 415	–
2019	25 018	28.9
2020	29 138	16.5
2021	33 954	16.5
2022	35 920	5.8

Yuqoridagi jadval O'zbekistonda mehmonxona va ovqatlanish xizmatlari sohasida faoliyat yuritayotgan korxona va tashkilotlar sonining 2018–2022-yillar oralig'idagi o'sish dinamikasini aks ettiradi. 2018-yilda bu sohaga tegishli subyektlar soni 19 415 tani tashkil qilgan bo'lsa, 2019-yilda u 25 018 taga yetib, 28,9 foizga o'sgan. Bu keskin o'sish mamlakatda turizmni rivojlantirishga qaratilgan davlat siyosati, jumladan, yangi mehmonxonalarga soliq imtiyozlari, yer ajratish va kredit yengilliklari kabi rag'batlantiruvchi mexanizmlar bilan izohlanadi.

2020-yilda ushbu korxonalar soni 29 138 taga yetib, yana 16,5 foizga ortgan. Bu yilda pandemiya ta'siriga qaramay, ichki turizmga e'tiborning oshishi, kichik biznesni qo'llab-quvvatlash va onlayn xizmatlar segmentining faollashuvi sektorda ijobiy o'zgarishlarga olib kelgan. 2021-yilda ham xuddi shunday foizda – 16,5 foiz o'sish qayd etilgan bo'lib, bu ichki talabning tiklanayotgani va xizmat ko'rsatish sifati bo'yicha boshlangan islohotlar natijasi sifatida qaraladi.

2022-yilda esa korxona va tashkilotlar soni 35 920 taga yetgan bo'lsa-da, yillik o'sish atigi 5,8 foizni tashkil qilgan. Bu sekinlashuv raqobatning kuchayishi, resurslar yetishmasligi va muayyan infratuzilmaviy cheklolar bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Shu bilan birga, bu raqamlar sohada nisbatan barqarorlik bosqichiga o'tilganini, yangi subyektlar ochilishi avvalgidek tez bo'lmasada, mavjud tizim mustahkamlanayotganini ko'rsatadi.

Umuman olganda, 5 yillik tahlil shuni anglatadiki, O'zbekistonda mehmonxona va ovqatlanish xizmatlari sohasida yuqori sur'atda o'sish kuzatilgan. Bu esa xizmatlar ko'lamining kengaygani, bandlik darajasining oshgani va turizm infratuzilmasining rivojlanayotganini bildiradi. Kelgusida bu jarayonni izchil davom ettirish uchun xizmat sifati, xodimlar malakasi va innovatsion texnologiyalarni joriy etish masalalari ustuvor yo'nalish bo'lib qoladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish masalasi mamlakatning turizm va xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda strategik ahamiyat kasb etadi. Bugungi globallashuv sharoitida sayyohlar faqatgina yashash sharoitlariga emas, balki ovqatlanish sifati, menyu xilma-xilligi, xizmat ko'rsatish madaniyati va mahalliy taomlarning taqdim etilish uslubiga ham katta e'tibor qaratmoqda. Shu sababli mehmonxonalarda ko'rsatilayotgan ovqatlantirish xizmatlari zamonaviy standartlarga javob berishi, sog'lom raqobat muhitini ta'minlay olishi hamda milliy gastronomik qadriyatlarni o'zida mujassam etgan holda taklif qilinishi muhimdir. O'zbekiston sharoitida bu yo'nalishni rivojlantirish nafaqat turizm salohiyatini oshiradi, balki mehmonxona sanoati orqali mahalliy ishlab chiqaruvchilar, qishloq xo'jaligi subyektlari va xizmat ko'rsatish tarmoqlari o'rtasida barqaror iqtisodiy hamkorlik zanjirini shakllantirishga xizmat qiladi.

Tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, xizmat sifatining pastligi, xodimlar malakasining yetarli emasligi, ovqatlanish muassasalarining texnik va sanitar holatining zamonaviy talablarga mos emasligi soha rivojiga to'sqinlik qilayotgan asosiy omillardandir. Bu muammolarni bartaraf etish uchun mehmonxonalarda faoliyatini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni takomillashtirish, ovqatlantirish bo'limlari uchun maxsus milliy sertifikatlash tizimini joriy etish va kasbiy malaka oshirish dasturlarini kengaytirish zarur. Shuningdek, ovqatlantirish xizmatlarini raqamlashtirish, ya'ni avtomatlashtirilgan buyurtma tizimlari, onlayn menyu va mijoz fikrlarini tahlil qilish imkonini beruvchi dasturiy vositalarni joriy etish orqali xizmat ko'rsatish darajasini oshirish mumkin. Mahalliy gastronomik an'analarni zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirgan holda taqdim etish esa mehmonxona xizmatlariga o'ziga xoslik va raqobat ustunligini beradi.

Sohani yanada rivojlantirish uchun ovqatlantirish xizmatlarini hududiy xususiyatlar asosida diversifikatsiya qilish, ya'ni har bir viloyatning milliy taomlarini asosiy menyularga kiritish, turistik markazlar atrofida lokal ta'minot zanjirlarini yaratish va kichik tadbirkorlik subyektlari bilan hamkorlikni kengaytirish lozim. Bundan tashqari, xalqaro tajriba asosida mehmonxona ovqatlanish xizmatlarining ekologik va barqarorlik jihatlari inobatga olgan holda, chiqindilarni qayta ishlash, mahalliy mahsulotlardan foydalanish, sog'lom ovqatlanish falsafasiga mos menyu shakllantirish kabi yo'nalishlarni ham strategik rejaga kiritish muhimdir. Ushbu choralar nafaqat turistlarning qoniqish darajasini oshiradi, balki ichki bozorni jonlantirish, yangi ish o'rinlari yaratish va milliy brendlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Natijada, O'zbekistonning turizm sohasidagi raqobatbardoshligi oshadi va ovqatlantirish xizmatlari orqali mamlakatning ijobiy imiji mustahkamlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. M.L. Kasavana, R.M. Brooks. Mehmonxona old ofis operatsiyalarini boshqarish. – T.: Turon-Iqbol, 2018. – 284 b.
2. D. Normurodov. Mehmonxona xo'jaligida marketing strategiyalari. – Samarqand: SamDCHTI, 2020. – 198 b.
3. S. Salayev, M. Gulmanov, D. Saidov, J. Atayev, B. Tadiyev. Tadbirkorlik faoliyatini rejalashtirish asoslari. T. 2014- yil, 45-46 b.
4. Изюмова Е.Н. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности промышленного предприятия: Учебное пособие / Е.Н. Изюмова, В.В. Мыльник, А.В. Мыльник. – М.: Риор, 2017. – 592 с.
5. G'. Jo'raev. Turizm sohasida xizmat ko'rsatish sifati va innovatsiyalar. – T.: Iqtisodiyot, 2019. – 256 b.
6. J. Xamdamova. Servis tizimidagi innovatsion yondashuvlar. – T.: Fan, 2021. – 211 b.
7. E. Laws, B. Prideaux. Tourism Crises and Destination Recovery. – T.: Global Education, 2022. – 275 b.
8. A. Ahmadjonov. Mehmondo'stlik industriyasida menejment asoslari. – T.: Iqtisod-Moliya, 2021. – 243 b.
9. S. Rasulov. O'zbekiston turizm infratuzilmasi va xizmatlar sifati. – T.: Yangi asr avlodi, 2020. – 190 b.
10. Sh. Norqulov. Gastro-turizm va milliy taomlar targ'iboti. – T.: UzTourismPress, 2021. – 172 b.

11. H. Mahmudov. Mehmonxona xizmatlarida mijozlar ehtiyojlari tahlili. – T.: Fan va Texnologiya, 2023. – 204 b.
12. VANHAM, D., COMERO, S., GAWLIK, B.M. et al. (2018). The water footprint of different diets within European sub-national geographical entities. *Nature Sustainability*, 1, 9, pp. 518–525. <https://doi.org/10.1038/s41893-018-0133-x>.
13. VAZIRI, F., NANNI, M., MATWIN, S. et al. (2019). Discovering Tourist Attractions of Cities Using Flickr and OpenStreetMap Data. In Rocha, Á., Abreu, A., Carvalho, J. V. et al., eds., *Advances in Tourism, Technology and Smart Systems*, pp. 231–241. Berlin: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-981-15-2024-2>.
14. Bernadette Kenney. Hospitality Employee Training Programs: Best Practices and Effectiveness. – *Journal of Hospitality & Tourism Education*, Vol. 32, No. 1, 2020.
15. HOSCO Training Framework. Final Report. – European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, 2022.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
